

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

Projektas

PAREIŠKIMAS

DĖL VALDANČIŲJŲ INICIJUOJAMŲ RINKIMŲ SISTEMOS POKYČIŲ

2021-03-24, Nr.

Vilnius

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) šešėlinė Vyriausybė, įvertinusi valdančiųjų siūlymą keisti rinkimų sistemą Lietuvoje bei viešojoje erdvėje pristatytus pagrindinius numatomus pokyčius, pažymi, kad:

1) visos aplinkybės rodo, jog numatomi rinkimų sistemos pokyčiai yra suplanuoti taip, kad, valdantiejiems pasinaudojus galios pozicija ir balsų persvara Seime, didintų jų pačių galimybes laimėti kitus savivaldos bei Seimo rinkimus. Antai,

- siūloma atsisakyti vienmandačių apygardų, kai tuo tarpu visuotinai žinoma, kad Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) silpnoji vieta Seimo rinkimuose – antrieji rinkimų turai vienmandatėse apygardose, kuriose šiai partijai yra sunku laimėti. Tvirtinimas, kad esą dėl vienmandačių apygardų rinkimų ypatumų „žūsta“ paduoti rinkėjų balsai, o tai skatina rinktis proporcinę sistemą ir daugiamandates apygardas nėra teisingas – paduoti rinkėjų balsai „žūsta“ ir esant aukštai daugiamandatės kartelei;
- siūloma biurokratizuoti rinkimų komitetų veiklą, taip apsunkinant galimybę partijoms nepriklausantiems žmonėms dalyvauti savivaldos rinkimuose, kai tuo tarpu akivaizdu, jog būtent rinkimų komitetai dalyje netgi labai didelių savivaldybių, kaip antai Kauno mieste, nurungė prieš tai ten dominavusią TS-LKD;
- kalbama apie Prezidento rinkimų pokyčius, svarstant, kad neva tiesioginiai Prezidento rinkimai neatitinka jo įgaliojimų ir taip duodant suprasti, kad Seimas taptų ta vieta, kuri renka valstybės vadovą. Primintina, kad įvykdžius tokius pakeitimus 2024 metais valstybės vadovą dar spėtų išrinkti ši valdančioji dauguma, kas neabejotinai padidintų Ingridos Šimonytės šansus tapti Prezidente 2024 m;

2) valdančiųjų elgesys sau palankiai transformuojant rinkimų sistemą sukuria pavojingą precedentą, kad esminiai politinės sistemos dalykai – Seimo sudėtis ir jo sudarymo principai, valstybės vadovo rinkimų tvarka – gali būti kaitaliojami priklausomai nuo to, kokia partija vadovauja Seimo daugumai ir kas jai yra palanku kituose rinkimuose. Lietuvoje galiojanti Seimo rinkimų sistema – seno politinio kompromiso tarp dešiniųjų ir centristinių bei kairiųjų jėgų rezultatas. Todėl rinkimų sistemos keitimas neatneštų politinio stabilumo, priešingai, įneštų sumaištį politiniame gyvenime ir,

LIETUVOS VALSTIEČIŲ IR ŽALIŲJŲ SAJUNGA ŠEŠĖLINĖ VYRIAUSYBĖ

Gedimino pr. 28, Vilnius, tel. +370 619 14335, el. p. seseline.vyriausybe@lvzs.lt

pasibaigus vienam politiniam ciklui, skatintų kitame politiniame cikle vyraujančias partijas rūpintis savo ateitimi ir vėl daryti atitinkamus rinkimų sistemos pakeitimus;

3) rinkimų sistemos keitimas yra netikėtas ir rinkėjams – nė viena iš valdančiąją daugumą sudarančių partijų šių ketinimų nedeklaravo savo rinkimų programose. Rinkėjai ypač vertina galimybę asmenybes rinkti tiesiogiai ir paprastai aktyviai pasisako už Seimo nario rinkimą vienmandatėje apygardoje ar tiesioginius mero rinkimus, o tiesioginiuose Prezidento rinkimuose paprastai fiksuojamas didžiausias rinkėjų dalyvavimas. Taigi, manytina, kad rinkimų sistemos pokyčiai, kurie politiškai naudingi pavienėms politinėms jėgoms, nuviltų rinkėjus, o nusivylimas, tikėtina, transformuotųsi į dar mažesnę rinkėjų aktyvumą;

4) siūlomi pokyčiai – perėjimas prie proporcinio atstovavimo daugiamandatėje (-ėse) apygardoje (-ose) mažins atstovavimą regionams, nes miestų gyventojų balsai (didžioji dalis gyventojų gyvena miestuose), lems daugiamandatės apygardos rezultatus. Atitinkamai Seime regionams bei jų problemoms bus mažiau atstovaujama, o regioninė politika – mažiau reikšminga, kas ilgainiui gali prisidėti prie dar didesnės miesto ir regionų atskirties Lietuvoje.

Atsižvelgusi į aukščiau nurodytas aplinkybes, LVŽS šešėlinė Vyriausybė
n e p r i t a r i a valdančiosios koalicijos Seime inicijuojamai rinkimų sistemos reformai ir
r a g i n a LVŽS frakciją Seime nedalyvauti kuriant šią reformą įteisinančius teisės aktus.

Šešėlinis Ministras Pirmininkas

Ramūnas Karbauskis